

Struktura parlamentu

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Schemat
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

- Źródło: *Sejmowa komisja finansów za udzieleniem rządowi absolutorium za 2017 r.*, 21.06.2018 r., dostępny w internecie: gazetaprawna.pl [dostęp 24.04.2020 r.].

- Źródło: Rafał Chabasiński, *Izba wyższa parlamentu jest cieniem Sejmu – po co nam właściwie Senat?*, dostępny w internecie: bezprawnik.pl [dostęp 8.10.2019 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 7.10.2019 r.].

Na mocy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku władzę ustawodawczą sprawują Sejm RP i Senat RP. Tym samym w Polsce funkcjonuje dwuizbowy parlament – taki model zorganizowania legislatury nazywamy bikameralizmem. Jego tradycje pochodzą jeszcze z Rzeczypospolitej Obojga Narodów, gdzie funkcjonował sejm walny składający się z izby poselskiej, senatu i króla.

W okresie międzywojennym konstytucje marcowa i kwietniowa wprowadziły dwuizbowy parlament, przyznając senatowi rolę izby wyższej. W wyniku sfałszowanego referendum ludowego 30 czerwca 1946 roku senat został zlikwidowany, a władzę ustawodawczą przejął jednoizbowy sejm. Obecny kształt Senatu RP uregulowała nowela konstytucyjna z 7 kwietnia 1989 roku, której postanowienia wprowadzono do Małej konstytucji z 17 października 1992 roku oraz Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku. W ramach swoich funkcji legislatura ma kompetencje ustrojodawcze, ustawodawcze, kreacyjne i kontrolne.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz funkcje legislatury: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną.
- Przeanalizujesz kompetencje parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji.

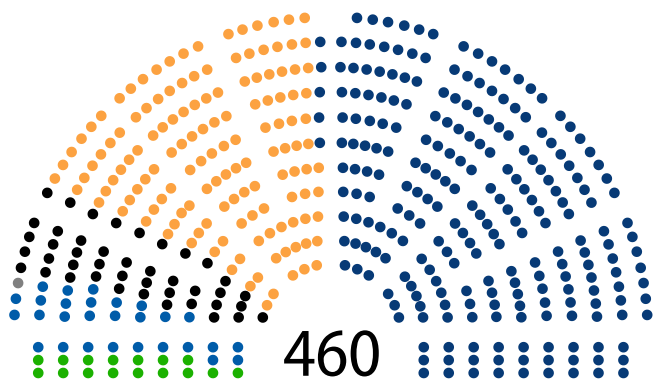
- Wskażesz państwa z parlamentem jednoizbowym i dwuizbowym.

Przeczytaj

Krótką charakterystyka: Sejm RP i Senat RP

[Sejm Rzeczypospolitej Polskiej](#) składa się z 460 posłów. Są oni wybierani zgodnie z pięcioprzymiotnikowym prawem wyborczym, w myśl którego wybory są:

Schemat miejsc w Sejmie VIII kadencji. Do czego nawiązuje układ miejsc poszczególnych partii w sali obrad Sejmu RP?

Źródło: Aight 2009, licencja: CC BY-SA 4.0.

- powszechne – uprawnieni do głosowania są wszyscy pełnoletni obywatele państwa;
- równe – każdy głos ma taką samą wagę;
- bezpośrednie – wyborcy głosują bez żadnego pośrednictwa na osobę, która ma sprawować dany urząd;
- proporcjonalne – mandaty w wielomandatowych okręgach wyborczych rozdzielane są proporcjonalnie do uzyskanego przez poszczególne komitety wyborcze

poparcia;

- odbywają się w głosowaniu tajnym – nikt nie może wymagać ujawnienia, na kogo dany wyborca głosował, wyborca zaś musi mieć zagwarantowaną możliwość oddania głosu w sposób niejawny.

[Senat Rzeczypospolitej Polskiej](#) liczy 100 senatorów, wybieranych w wyborach powszechnych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym. Wybory odbywają się w jednomandatowych okręgach wyborczych.

Kadencja obu izb trwa cztery lata i jest połączona. Początkiem kadencji

parlamentu jest dzień zebrania się sejmu na pierwsze posiedzenie, natomiast trwa ona do dnia poprzedzającego dzień zebrania się sejmu kolejnej kadencji. Skrócenie kadencji sejmu oznacza też skrócenie kadencji Senatu RP.

Logo Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej. Zastanów się, co przedstawia.
Źródło: Kiepski1, domena publiczna.

Funkcje władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej

Zastosowanie zasady trójpodziału władzy oznacza, że parlament składający się z sejmu i senatu pełni funkcję ustawodawczą, zwaną też funkcją prawotwórczą. Tym samym obie izby parlamentu uczestniczą w procesie tworzenia prawa na terenie państwa polskiego. Istnieje duża różnorodność w klasyfikowaniu funkcji parlamentu, co zależy choćby od stosowanych kryteriów. W literaturze wymienia się od dwóch do pięciu podstawowych funkcji realizowanych przez parlament.

W przypadku legislatywy wyróżniamy następujące podstawowe funkcje:

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Funkcja ustrojodawcza

Przez funkcję ustrojodawczą rozumiemy najczęściej prace parlamentu nad uchwaleniem nowej [konstytucji](#). Jednak znaczenie tego pojęcia jest szersze i obejmuje też nowelizacje konstytucji i rewizje konstytucji. Rewizja konstytucji polega na zmianie naczelných zasad obowiązującej ustawy zasadniczej. Nowelizacja natomiast dotyczy zmiany postanowień konstytucji bez naruszania podstawowych zasad ustrojowych.

Na mocy art. 235 Konstytucji RP z inicjatywą zmiany ustawy zasadniczej może wystąpić co najmniej $\frac{1}{5}$ ustawowej liczby posłów, Senat RP lub Prezydent RP. Zmiana

konstytucji następuje w szczególnym trybie i może być przeprowadzona jedynie w drodze ustawy uchwalonej w jednakowym brzmieniu przez Sejm RP i Senat RP. Ustawa o zmianie konstytucji musi zostać uchwalona przez Sejm RP większością co najmniej $\frac{2}{3}$ głosów. Senat RP musi ją uchwalić bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.

Funkcja ustawodawcza

Zasadniczym zadaniem parlamentu jest tworzenie prawa w postaci ustaw. Zadanie to realizują wspólnie sejm i senat. Ustawy są uchwalane na drodze szczegółowej procedury, zwanej tokiem ustawodawczym lub legislacyjnym. Etapy trybu ustawodawczego:

- wykonanie inicjatywy ustawodawczej;
- rozpatrzenie projektu ustawy przez sejm w trzech czytaniach;
- rozpatrzenie ustawy przez senat, z możliwością zgłaszania poprawek bądź wnioskowania o odrzucenie ustawy;
- rozpatrzenie przez sejm stanowiska senatu;
- podpisanie ustawy przez Prezydenta RP;
- ogłoszenie ustawy w „Dzienniku Ustaw”.

Głosowanie w sejmie nad wotum zaufania dla rządu Ewy Kopacz, 2014. Zwróć uwagę na telebim prezentujący wyniki głosowania. Źródło: Maciej Śmiarowski/KPRM, licencja: CC BY-SA 3.0.

Funkcja kontrolna

Funkcja kontrolna wynika z monteskiuszowskiej zasady podziału władzy. Jej realizacja przez parlament stanowi konsekwencję i uzupełnienie funkcji ustawodawczej i kreacyjnej. Z art. 95 ust. 2 Konstytucji RP wynika jasno, że wykonywanie funkcji kontrolnej nad działalnością Rady Ministrów przypada sejmowi, który:

- udziela rządowi absolutorium na mocy art. 226 Konstytucji RP;

- może kontrolować Rząd RP za pomocą Najwyższej Izby Kontroli lub komisji sejmowych;
- kieruje interpelacje do członków Rady Ministrów.

Funkcja kreacyjna

Funkcja kreacyjna sprowadza się do powoływania i odwoływania określonych organów państwowych bądź też wpływu na ich częściowy skład. Funkcja ta może być realizowana:

Funkcja współuczestniczenia w kształtowaniu podstawowych kierunków działalności państwa

Część badaczy polskiego prawa konstytucyjnego uznaje, że parlament przez uchwalanie ustawy budżetowej wpływa na politykę państwa. Dodatkowo wynika to z zapisu zawartego w preambule o współdziałaniu władz.

Zgromadzenie Narodowe

[Zgromadzenie Narodowe](#) jest odrębnym organem państwowym, usytuowanym w gronie organów władzy ustawodawczej. Składa się z posłów i senatorów. Jego kompetencje się zmieniały. Nowela kwietniowa z 1989 roku powierzyła Zgromadzeniu Narodowemu prawo wyboru prezydenta, kolejna, z 1992 roku, przyznała mu prawo uchwalenia konstytucji. Wspólne obrady posłów i senatorów stanowią Zgromadzenie Narodowe w następujących sytuacjach:

- przyjmowania przysięgi od nowo wybranego Prezydenta RP;
- uznania trwałej niezdolności Prezydenta RP do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia;
- decydowania o postawieniu Prezydenta RP w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu;
- wysłuchania orędzia Prezydenta RP;
- uchwalania własnego regulaminu.

Prezydent Andrzej Duda składający przysięgę przed Zgromadzeniem Narodowym, 6 sierpnia 2015.
Źródło: Michał Józefaciuk, licencja: CC BY-SA 3.0.

Bikameralizm po polsku

Zastosowany w Polsce system dwuizbowości parlamentu określany jest mianem dwuizbowości nierównorzędnej lub zróżnicowanej. Oznacza to, że jedna izba ma większe uprawnienia niż druga. W polskiej rzeczywistości parlamentarnej większe uprawnienia ma Sejm RP, znaczna część kompetencji Senatu RP mieści się bowiem w zakresie działania sejmu. W przypadku różnicy zdań między izbami decyduje stanowisko Sejmu RP. Wynika to z art. 95 Konstytucji RP, który, przyznając władzę ustawodawczą sejmowi i senatowi wspólnie, zaznacza jednak, że sprawowanie kontroli nad działalnością rządu jest wyłączną kompetencją Sejmu RP. Innym przykładem nierównorzędnej pozycji obu izb jest fakt, że poprawki senatu do ustaw uchwalonych przez sejm mogą być przez ten organ odrzucone bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Należy dodać, że funkcja ustawodawcza w wykonaniu senatu jest korektą procesu ustawodawczego. Senat nie może zmienić istoty ustawy; może jedynie zaproponować w niej pewne zmiany.

Zasada supremacji jednej z izb parlamentu występująca w Polsce jest przeciwieństwem systemu równości obu izb, gdzie ich kompetencje są identyczne. Różnice zdań między izbami są usuwane na drodze procesu umożliwiającego zawarcie

kompromisu. W przypadku jego braku sprawa nie zostaje rozstrzygnięta przez parlament. Taki model dwuizbowości występuje np. w Szwajcarii.

Słownik

bikameralizm

element ustroju politycznego polegający na istnieniu w parlamencie danego państwa dwóch izb: niższej i wyższej, które zazwyczaj różnią się między sobą kompetencjami, sposobem wyboru członków i ich liczbą

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

najważniejszy akt prawny; aktualna ustawa zasadnicza Rzeczypospolitej Polskiej została uchwalona 2 kwietnia 1997 roku przez Zgromadzenie Narodowe

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (Sejm RP)

izba niższa dwuizbowego parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej; izba poselska wyłoniła się z sejmu walnego w 1493 r.; od uchwalenia ustawy *nihil novi* (1505) sejm jest organem władzy ustawodawczej w Polsce

Senat Rzeczypospolitej Polskiej (Senat RP)

organ władzy ustawodawczej, druga izba (tradycyjnie określana jako izba wyższa) parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej

unikameralizm (jednoizbowość)

element ustroju politycznego polegający na istnieniu tylko jednej izby w parlamencie danego państwa

Zgromadzenie Narodowe

organ konstytucyjny składający się z posłów i senatorów obradujących wspólnie w określonych w konstytucji przypadkach

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się z mapą interaktywną i wykonaj ćwiczenia.

Kraj: **Stany Zjednoczone** Kongres Stanów Zjednoczonych izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Argentyna** Kongres Narodowy izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Izrael** Kneset

Wartość: 0

Kraj: **Wielka Brytania** izba niższa: Izba Gmin izba wyższa: Izba Lordów

Wartość: 0

Kraj: **Belgia** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Szwajcaria** Zgromadzenie Związkowe izba niższa: Rada Narodowa izba wyższa: Rada Kantonów

Wartość: 0

Kraj: **Włochy** izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Słowacja** Rada Narodowa

Wartość: 0

Kraj: **Białoruś** izba niższa: Izba Reprezentantów Zgromadzenia Narodowego Republiki Białorusi izba wyższa: Rada Republiki Zgromadzenia Narodowego Republiki Białorusi

Wartość: 0

Kraj: **Rosja** Zgromadzenie Federalne izba niższa: Duma Państwowa izba wyższa: Rada Federacji

Wartość: 0

Kraj: **Hiszpania** Kortezy Generalne izba niższa: Kongres Deputowanych (Congreso de Diputados) izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Francja** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Czechy** izba niższa: Izba Poselska izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Niderlandy** Stany Generalne izba niższa: Tweede Kamer izba wyższa: Eerste Kamer

Wartość: 0

Kraj: **Niemcy** izba niższa: Bundestag izba wyższa: Bundesrat

Wartość: 0

Kraj: **Austria** izba niższa: Rada Narodowa izba wyższa: Rada Federalna

Wartość: 0

Kraj: **Grecja** Izba Deputowanych

Wartość: 0

Kraj: **Bułgaria** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Ukraina** Rada Najwyższa Ukrainy

Wartość: 0

Kraj: **Litwa** Seimas

Wartość: 0

Kraj: **Estonia** Riigikogu

Wartość: 0

Kraj: **Finlandia** Eduskunta

Wartość: 0

Kraj: **Indie** Sansad izba niższa: Izba Ludowa Lok Sabha izba wyższa: Izba Stanów Rajya Sabha

Wartość: 0

Kraj: **Meksyk** Kongres Unii izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Kuba** Zgromadzenie Narodowe Władzy Ludowej

Wartość: 0

Kraj: **Belize** Zgromadzenie Narodowe izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Gwatemala** Kongres Narodowy

Wartość: 0

Kraj: **Salwador** Zgromadzenie Ustawodawcze

Wartość: 0

Kraj: **Jamajka** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Haiti** izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Dominikana** Kongres Narodowy izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Portoryko** Zgromadzenie Ustawodawcze izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Panama** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Kolumbia** Kongres Narodowy izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Wyspy Dziewicze** Izba Zgromadzenia

Wartość: 0

Kraj: **Saint Kitts i Nevis** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Antigua i Barbuda** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Gwadelupa[\b] Parlament francuski

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Dominika[\b] Izba Zgromadzenia

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Martynika[\b] Parlament francuski

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Saint Lucia[\b] izba niższa: Izba Zgromadzenia izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Saint Vincent i Grenadyny[\b] Izba Zgromadzenia

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Barbados[\b] izba niższa: Izba Zgromadzenia izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Grenada[\b] izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Ekwador[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Gujana[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Surinam[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Chile[\b] izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Honduras[\b] Kongres Narodowy

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Nikaragua[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold] Kostaryka[\b] Zgromadzenie Ustawodawcze

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Wenezuela[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Kanada** izba niższa: Izba Gmin izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Gujana Francuska** Parlament francuski

Wartość: 0

Kraj: **Brazylia** Kongres Narodowy izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Peru** Kongres Republiki Peru

Wartość: 0

Kraj: **Boliwia** Kongres Narodowy izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Paragwaj** Kongres izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Urugwaj** Zgromadzenie Powszechne izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Republika Południowej Afryki** izba niższa: Zgromadzenia Narodowe izba wyższa: Narodowa Rada Prowincji

Wartość: 0

Kraj: **Mozambik** Zgromadzenie Republiki Mozambiku

Wartość: 0

Kraj: **Namibia** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Rada Narodowa

Wartość: 0

Kraj: **Madagaskar** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Angola** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Zambia** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Demokratyczna Republika Konga[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Malawi[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Burundi[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Rwanda[\b] izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Uganda[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Gabon[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Gwinea Równikowa[\b] izba niższa: Izba Reprezentantów Ludowych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Etiopia[\b] Federalne Zgromadzenie Parlamentarne izba niższa: Izba Przedstawicieli Ludowych izba wyższa: Izba Federacji

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Dżibuti[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Erytrea[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Republika Środkowoafrykańska[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Kamerun[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Ghana[\b] Parlament Ghany

Wartość: 0

Kraj: **Wybrzeże Kości Słoniowej** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Liberia** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Gwinea** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Gwinea Bissau** Narodowe Zgromadzenie Ludowe

Wartość: 0

Kraj: **Senegal** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Gambia** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Mali** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Burkina Faso** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Niger** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Czad** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Mauretania** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Sahara Zachodnia** Saharyjska Rada Narodowa

Wartość: 0

Kraj: **Maroko** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Izba Radców

Wartość: 0

Kraj: **Libia** Izba Reprezentantów

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Algeria[\b] izba niższa: Narodowe Zgromadzenie Ludowe izba wyższa: Rada Narodu

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Egipt[\b] izba niższa: Zgromadzenie Ludowe izba wyższa: Rada Szury

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Togo[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Malta[\b] Izba Reprezentantów

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Benin[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Kongo[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Sudan Południowy[\b] Zgromadzenie Ustawodawcze

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Samoa Amerykańskie[\b] Fono izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Kenia[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Tunezja[\b] izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Izba Radców

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Luksemburg[\b] Izba Deputowanych

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Korea Południowa[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Korea Północna[\b] Najwyższe Zgromadzenie Ludowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold>Bośnia i Hercegowina[\b] izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Izba Narodów

Wartość: 0

Kraj: **Serbia** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Mołdawia** Parlament Republiki Mołdawii

Wartość: 0

Kraj: **Turcja** Wielkie Zgromadzenie Narodowe Turcji

Wartość: 0

Kraj: **Portugalia** Zgromadzenie Republiki

Wartość: 0

Kraj: **Irlandia** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Słowenia** izba niższa: Zgromadzenie Państwowe izba wyższa: Rada Państwa

Wartość: 0

Kraj: **Czarnogóra** Skupština

Wartość: 0

Kraj: **Chorwacja** Sabor

Wartość: 0

Kraj: **Kosowo** Zgromadzenie Kosowa

Wartość: 0

Kraj: **Albania** Kuvendi

Wartość: 0

Kraj: **Macedonia Północna** Zgromadzenie Republiki Macedonii Północnej

Wartość: 0

Kraj: **Węgry** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Rumunia** izba niższa: Izba Deputowanych izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Polska** izba niższa: Sejm Rzeczypospolitej Polskiej izba wyższa: Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Wartość: 0

Kraj: **Łotwa** Saeima

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Norwegia[\b] Storting

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Szwecja[\b] Riksdag

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Svalbard i Jan Mayen[\b] Storting

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Dania[\b] Folketinget

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Grenlandia[\b] Kalaallit Nunaanni Inatsisartut

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Islandia[\b] Althing

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Gruzja[\b] Parlament Gruzji

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Azerbejdżan[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Armenia[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Cypr[\b] Izba Reprezentantów

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Liban[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Terytorium Palestyny[\b] Palestyńska Rada Narodowa

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Jordania[\b] izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Syria[\b] Zgromadzenie Ludowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Irak[\b] Rada Reprezentantów

Wartość: 0

Kraj: **Kuwejt** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Oman** izba niższa: Rada Konsultacyjna izba wyższa: Rada Państwa

Wartość: 0

Kraj: **Bahrajn** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Rada Szury

Wartość: 0

Kraj: **Turkmenistan** Madżilis

Wartość: 0

Kraj: **Nepal** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Mongolia** Wielki Churał Państwowy

Wartość: 0

Kraj: **Kazachstan** izba niższa: Mażylis izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Uzbekistan** izba niższa: Izba Ustawodawcza izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Kirgistan** Rada Najwyższa

Wartość: 0

Kraj: **Tadżykistan** izba niższa: Zgromadzenie Reprezentantów izba wyższa:
Zgromadzenie Najwyższe

Wartość: 0

Kraj: **Sri Lanka** Parlament

Wartość: 0

Kraj: **Chiny** Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych

Wartość: 0

Kraj: **Bhutan** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Rada Narodowa

Wartość: 0

Kraj: **Bandgldez** Dżatija Sansagd

Wartość: 0

Kraj: **Mjanma** Zgromadzenie Związku Mjanmy izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Izba Narodowości

Wartość: 0

Kraj: **Tajlandia** Zgromadzenie Narodowe izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Laos** Zgromadzenie Narodowe izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Kambodża** izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Wietnam** Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: **Tajwan** Izba Ustawodawcza

Wartość: 0

Kraj: **Filipiny** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Japonia** Zgromadzenie Narodowe izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Izba Radców

Wartość: 0

Kraj: **Timor Wschodni** Parlament Narodowy

Wartość: 0

Kraj: **Papua Nowa Gwinea** Parlament Narodowy

Wartość: 0

Kraj: **Australia** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: **Nowa Zelandia** izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Izba Legislacyjna

Wartość: 0

Kraj: **Bahamy** izba niższa: Izba Zgromadzenia izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Trynidad i Tobago[\b] izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Sierra Leone[\b] Parlament

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Nigeria[\b] izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Sudan[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Rada Stanów

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Somalia[\b] izba niższa: Izba Ludowa izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Tanzania[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Zimbabwe[\b] izba niższa: Izba Zgromadzenia izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Botswana[\b] Zgromadzenie Narodowe

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Lesotho[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Suazi[\b] Libandla izba niższa: Izba Zgromadzenia izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Jemen[\b] Izba Reprezentantów

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Arabia Saudyjska[\b]

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Katar[\b]

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Zjednoczone Emiraty Arabskie[\b] Federalna Rada Narodowa

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Iran[\b] Islamskie Zgromadzenie Konsultatywne

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Afganistan[\b] Zgromadzenie Narodowe izba niższa: Izba Ludowa izba wyższa: Izba Starszych

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Pakistan[\b] izba niższa: Zgromadzenie Narodowe izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Malezja[\b] izba niższa: Izba Reprezentantów izba wyższa: Senat

Wartość: 0

Kraj: [Bold]Indonezja izba niższa: Ludowa Izba Reprezentantów izba wyższa: Rada Reprezentantów Regionów

Wartość: 0

W większości państw występuje unikameralizm lub bikameralizm. Wyjątek stanowią Arabia Saudyjska i Katar, gdzie nie ma parlamentów. W historii zdarzały się przypadki istnienia trzech izb w parlamencie (trikameralizm).
Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Wyjaśnij, dlaczego we współczesnym świecie większość państw ma parlamenty jednoizbowe.

Ćwiczenie 2

Wskaż, jaką rolę w systemie bikameralnym w Rzeczypospolitej Polskiej pełni senat.

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, na czym polega trikameralizm.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Dopasuj nazwę funkcji do definicji.

Polega na bezpośrednim powoływaniu i odwoływaniu organów konstytucyjnych.,
Żadna definicja nie pasuje do tej funkcji., Polega na uchwaleniu ustawy zasadniczej.,
Funkcja ta odnosi się do rządu i podporządkowanej mu administracji. Polega na nadzorowaniu ich działalności., Najważniejsza funkcja sejmu, polegająca na stanowieniu prawa poprzez uchwalanie ustaw.

kreacyjna	
współtworzenia polityki państwa	
ustawodawcza	
kontrolna	
ustrojodawcza	

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

” **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku**

Art. 118

Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów.

Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Tryb postępowania w tej sprawie określa ustawa.

Wnioskodawcy, przedkładając Sejmowi projekt ustawy, przedstawiają skutki finansowe jej wykonania.

Art. 119

Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.

Prawo wnoszenia poprawek do projektu ustawy w czasie rozpatrywania go przez Sejm przysługuje wnioskodawcy projektu, posłom i Radzie Ministrów.

Marszałek Sejmu może odmówić poddania pod głosowanie poprawki, która uprzednio nie była przedłożona komisji.

Wnioskodawca może wycofać projekt ustawy w toku postępowania ustawodawczego w Sejmie do czasu zakończenia drugiego czytania

projektu.

Art. 120

Sejm uchwała ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowi inaczej.

Art. 121

Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.

Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.

Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 122

Po zakończeniu postępowania określonego w art. 121 Marszałek Sejmu przedstawia uchwaloną ustawę do podpisu Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w ciągu 21 dni od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. (...)

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 7.10.2019 r.].

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia.

” Rafał Chabasiński

Izba wyższa parlamentu jest cieniem Sejmu – po co nam właściwie Senat?

(...) Dotychczasowa praktyka pokazuje, że niekwestionowaną większość w Senacie uzyskuje zawsze zwycięzca wyborów parlamentarnych. Na odwrócenie tego trendu miała liczyć dzisiejsza opozycja, starająca się rzekomo skupić wysiłki na izbie wyższej. Problem polega na tym, że pozycja ustrojowa Senatu nie wróży tej strategii większego sukcesu. Nie to, żeby pokonanie partii rządzącej w ten sposób miało być zupełnie niemożliwe. Chodzi o służebną wręcz rolę izby wyższej wobec Sejmu. Najważniejsze uprawnienie Senatu, możliwość składania poprawek do ustaw oraz ich odrzucania, może być z łatwością rozbrojone przez bezwzględną większość posłów.

Dopiero współuczestniczenie z Sejmem w obsadzie najważniejszych organów państwowych faktycznie mogłoby zabolec większość sejmową. W przypadku braku zgody Senatu na wybór danego kandydata izba niższa musiałaby wskazać kogoś innego. To chyba jedyna sytuacja, gdy izba wyższa stanowi równorzędnego partnera dla Sejmu. (...)

Izba wyższa odegrała bardzo istotną rolę we współczesnej historii Polski, dzięki wyborom parlamentarnym z 1989 r.

Przywrócenie Senatu w 1989 r. wiąże się ściśle z porozumieniem Okrągłego Stołu. Było szczególnie istotne dla demokratycznej

opozycji, z uwagi na brak jakichkolwiek gwarancji miejsc dla władzy. Pierwsze wybory do Senatu przyniosły praktycznie zupełne zwycięstwo Solidarności, ku zaskoczeniu i przerażeniu komunistów. Izba wyższa spełniła swoją rolę, co jednak dalej? (...) Alternatywnym rozwiązaniem wydaje się zmiana składu Senatu, niejako w duchu pierwotnej koncepcji izby wyższej. Pomysłodawcy tego rodzaju reformy chętnie widzieliby w niej byłych prezydentów, reprezentantów samorządów lub nawet osoby szczególnie zasłużone czy bezpartyjnych ekspertów. Swego czasu rzucono także pomysł na powiększenie Senatu o reprezentantów Polonii. Warto jednak ponownie przywołać przykład Stanów Zjednoczonych. Izba wyższa wybierana spośród tych samych ludzi, co niższa może być pozytywnym elementem ustroju państwa – pod warunkiem, że obydwie faktycznie będą względem siebie równorzędne.

Źródło: Rafał Chabasiński, *Izba wyższa parlamentu jest cieniem Sejmu – po co nam właściwie Senat?*, dostępny w internecie: bezprawnik.pl [dostęp 8.10.2019 r.].

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

” Sejmowa komisja finansów za udzieleniem rządowi absolutorium za 2017 r.

Sejmowa komisja finansów przyjęła w czwartek sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za zeszły rok oraz opowiedziała się za podjęciem przez Sejm uchwały w sprawie udzielenia rządowi absolutorium za 2017 r.

Jednocześnie komisja opowiedziała się za tym, aby w uchwale znalazł się zapis zobowiązujący dysponentów poszczególnych części budżetowych do podjęcia działań mających na celu usunięcie nieprawidłowości wskazanych przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Za przyjęciem sprawozdania i udzieleniem rządowi absolutorium opowiedziało się 22 posłów, 13 było przeciw, nikt nie wstrzymał się od głosu. Komisja odrzuciła m.in. wniosek Janusza Cichonia (PO), aby nie przyjmować sprawozdania i nie udzielać rządowi absolutorium za zeszły rok.

Źródło: *Sejmowa komisja finansów za udzieleniem rządowi absolutorium za 2017 r.*, 21.06.2018 r., dostępny w internecie: gazetaprawna.pl [dostęp 24.04.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autor: Jarosław Dyrda

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Struktura parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej na tle innych państw

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

VIII. Modele sprawowania władzy.

Uczeń:

7) charakteryzuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji; podaje przykłady państw z parlamentem jednoizbowym i dwuizbowym.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- prezentuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną;
- charakteryzuje kompetencje parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji;
- rozumie różnice występujące między państwami z parlamentem jednoizbowym i dwuizbowym.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- nauczanie odwrócone.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem grafik interaktywnych i mapy;
- analiza materiału źródłowego.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Na poprzednich zajęciach uczniowie podzielili się na pięć grup. Każda grupa miała za zadanie opracować jedną z funkcji Sejmu RP w formie krótkiej prezentacji multimedialnej:

- funkcja ustrojodawcza;
- funkcja ustawodawcza;
- funkcja kreacyjna;
- funkcja kontrolna;
- funkcja współuczestniczenia w kształtowaniu podstawowych kierunków działalności państwa.

2. Zapoznanie z tematem i celami zajęć. Wprowadzenie na temat polskiej dwuizbowości i jej historii.

Faza realizacyjna

1. Rozmowa nauczająca: krótka charakterystyka władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej, skład Sejmu RP i Senatu RP, zasady prawa wyborczego, kadencja i jej zakończenie.

2. Funkcje władzy ustawodawczej w RP. Każda z grup przygotowuje się do zaprezentowania swoich prezentacji multimedialnych.

3. Omówienie funkcji ustrojodawczej. Główne wnioski są zapisywane na tablicy i będą stanowiły część notatki z lekcji przygotowanej przez wszystkie grupy prezentujące materiały multimedialne.

4. Omówienie funkcji ustawodawczej ze wskazaniem etapów toku legislacyjnego.
5. Przedstawienie funkcji kontrolnej parlamentu z uwzględnieniem uprawnień kontrolnych wynikających z Konstytucji RP.
6. Omówienie funkcji kreacyjnej parlamentu ze wskazaniem, kto ją realizuje i w jaki sposób. Wskazanie konkretnych przykładów realizacji tej funkcji.
7. Analiza roli parlamentu w kształtowaniu podstawowych kierunków działania państwa. Skompletowanie notatki z lekcji o funkcjach Sejmu RP i Senatu RP.
8. Burza mózgów: „Zgromadzenie Narodowe – jaką rolę odgrywa w systemie władzy?”. Analiza jego uprawnień na podstawie Konstytucji RP.
9. Omówienie systemu bikameralizmu funkcjonującego w Polsce w kontekście zapisów zawartych w Konstytucji RP z 1997 roku.
10. Analiza mapy interaktywnej prezentującej państwa z jednoizbowym i dwuizbowym parlamentem.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel podsumowuje zajęcia dotyczące struktury parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej w świetle Konstytucji z 2 kwietnia 1997 roku. Zwraca uwagę na ich rolę i znaczenie oraz bikameralny charakter.
2. Wykonanie ćwiczeń 1–4 przez uczniów.

Praca domowa:

Ćwiczenia 5–8 uczniowie wykonują w domu.

Materiały pomocnicze:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania schematu interaktywnego:

Mapa interaktywna może zostać wykorzystana jako źródło do lekcji poświęconej ustrojom państw europejskich.